

KÜLTÜR TURİZMİNDE GELENEKSEL SPORLARIN YERİ VE ÖNEMİ

THE PLACE AND IMPORTANCE OF TRADITIONAL SPORTS IN CULTURAL TOURISM

DOI: 10.33404/anasay.1104312

Çalışma Türü: Araştırma Makalesi / Research Article¹

Uğur KARCIOĞLU* - Beyazıt SÖYLEMEZ**

ÖZ

Dünyada etkili olan turizm çeşitlerinden birisi de şüphesiz ki kültür alanında yapılan turizmdir. Kültür turizmi, günümüz dünyasında turistik bir ürün olmakla beraber farklı temalar da içerdiği için gittikçe popüler olmaya başlamıştır. Dünya Turizm Örgütü'nün yaptığı tahminlere göre kültür turizmi, uluslararası turizm hareketliliği ile birlikte son zamanlarda önemli artışlar göstererek Avrupa, Ortadoğu ve Asya bölgelerinde daha da artmaya devam etmektedir.

Türkiye, kültür turizminin potansiyeli açısından önemli bir coğrafyada yer almaktadır. Çünkü tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca birçok ülke gibi geçmişin ihtişamını geleceğe taşıyan geleneksel sporları yaşayıp ve yaşatması nedeniyle kültürel zenginlikleri açısından dünyada adından söz ettiren yerler arasındadır. Ancak sahip olduğu kültürel zenginliklerin yeterli kadar değerlendirilememesinden dolayı kültür turizminin tatil turizmine göre daha fazla gölgede kaldığı görülmektedir. Yapılan “Kültür Turizminde Gele-

1- Makale Geliş Tarihi: 27. 04. 2022 Makale Kabul Tarihi: 21. 05. 2022

* Doktorant; Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Tarih Bölümü, Fski Çağ Tarihi Bilim Dalı, Erzurum/Türkiye. E-posta: u.karcioglu25@gmail.com, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1901-3691>

** Arş. Gör. - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, beyazitsoylemez@mku.edu.tr, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6545-6349>

neksel Sporların Yeri ve Önemi” konulu çalışma ile Türkiye’de organize edilen kültür turlarına katılım sağlayan yerli ve yabancı turistlerin kişisel özellikleri ve sosyo-kültürel özellikleri dikkate alınarak bu turların güzergâhlarında bulunan geleneksel spor turizminin canlılığına olan etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın diğer bir amacı da, kültür turizmi çerçevesinde bulunan geleneksel spor ve oyunların uluslararası bir boyut kazanmasını sağlayarak dört mevsimde de bu sporların yapıldığı yerleri alternatif bir gezi alanı haline getirmektir. Araştırmanın ana kitlesini Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Ardahan, Sivas, İstanbul, Ankara ve Uşak illerinde düzenlenen organizasyonlar oluşturmaktadır. Yapılan araştırma sonucuna göre geleneksel sporlar ile ilgili düzenlenen festivaller son zamanlarda eski canlılığına ulaşmaya başlamıştır. Fakat bu sporlar ne zaman ki devletin politikası ve yatırımları içerisinde yer alırsa o zaman sporların gelişimi ve turizme etkisi konusunda büyük adımlar atılmış olur.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, Kültür, Turizm, Geleneksel Sporlar, Etnospor

ABSTRACT

One of the types of tourism that is effective in the world is undoubtedly cultural tourism. Cultural tourism is a touristic product today, and it has become increasingly popular because it includes different themes. According to the World Tourism Organization, cultural tourism has recently increased significantly with international tourism mobility. In fact, it shows a higher increase in Europe, the Middle East and Asia regions.

Turkey is located in an important geography in terms of the potential of cultural tourism. Because it has hosted many civilizations throughout history. In addition, Turkey, like many countries, is one of the places that make a name for itself in the world in terms of its cultural richness, as it lives and keeps the traditional sports that carry the magnificence of the past to the future. However, it is seen that cultural tourism is more overshadowed than holiday tourism because its cultural richness cannot be evaluated sufficiently. With the study titled “The Place and Importance of Traditional Sports in Cultural Tourism”, the effect of these tours on the vitality of traditional sports tourism on their routes was tried to be examined by taking into account the personal characteristics and socio-cultural characteristics of domestic and foreign tourists participating in cultural tours organized in Turkey.

Another aim of this study is to ensure that traditional sports and games within the framework of cultural tourism gain an international scope and to make the places where these sports are held an alternative travel area in four seasons. The main population of the research is the organizations organized in Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Ardahan, Sivas, Istanbul, Ankara and Uşak provinces. According to the results of the research, the festivals organized about traditional sports have recently started to reach their former vitality. However, when these sports are included in the policy and investments of the state, great steps will be taken in the development of sports and its impact on tourism.

Keywords: Anatolia, Culture, Tourism, Traditional Sports, Ethnosport

Giriş

Turizmin menşei incelendiğinde tatil turizmi ile değil de bilinmeyen bir şeyi bilmeye çalışma, görülmeyen bir şeyi görmeye çalışma ve her şeyi öğrenme isteği nedeniyle yapılan kültürel gezilerle başladığı görülmektedir. Kültür turizmi, genel anlamda yerli ve yabancı turistlerin gittikleri yerlerdeki tarihi mekânları görmesi ve kültürel faaliyetlere katılması durumudur.

Kültür anlamındaki turizm sektörü incelendiğinde Türkiye'nin, oldukça zengin değerlere sahip bir ülke olduğu görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'de kültür turizmi görülmek istendiği seviyede gelişmemiştir. Bu durumun en büyük sebeplerinin başında, tasarlanan tanıtım filmlerinde ve pazarlamacılık ile ilgili yapılan çalışmalarda yalnızca güneş, kum ve deniz ve sektörüne ağırlık veriliyor olmasıdır. Kısacası kültür turizmi, tatil turizmine göre daha gölgede kaldığı söylenebilir. Kültür turizminin en çok destekleyicisi, geleneksel sporlar kapsamında düzenlenen festivallerdir. Bu festivaller, hem insanlar arasındaki dostluğu geliştirmektedir, hem de insanların seyahat sebeplerinden birisi haline gelmektedir. Kültürel değerleri koruma amaçlı düzenlenen festival içerisinde yer alan geleneksel spor organizasyonları her milletin kendine özgü oluşturduğu kültür, spor ve turizm olayıdır.

Çalışma içerisinde yoğun olarak kültür turizmi ve kültür turizmi kapsamında bulunan geleneksel spor organizasyonlarının yeri ve önemi hakkında bilgiler sunulmaya çalışılmıştır.

1. Kültür Turizmi

İnsanlar Eski Çağlardan başlayarak merak, göç, ticaret, savaş, fetih, din ve bu gibi nedenlere bağlantılı olarak buldukları yerden başka bir yere gidip

gelmişlerdir. Bu nedenlerle bağlantılı olarak seyahat etme sebeplerinin başında ise de kültür gezileri bulunmaktadır. Kültür Turizmi açık ifade ile seyahatçilerin gittikleri yerlerdeki tarihi ve bir millete ait olan değerleri görmesi, lezzetlerini tatması veya geleneksel spor organizasyonlarını izleme durumudur (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002, s. 14). Bu tanımlamaya göre kültür turizminin özünde çeşitli nedenlerin olduğu anlaşılmaktadır. Kültürel geziler, tarihi açıdan geçmiş döneme ait olan eserlerin, mimari yapıların ve bu tür unsurlara ait olan kalıntıların görülebilmesi amacı ile yapılmaktadır. Kültür turizmi, güneş-deniz ve kum kaynaklı olarak yapılan tatil turizminin dışında kalan yeni turizm hedefleri için başka bir görüş açısı oluşturmaktadır. Kültür turizmi, ülkedeki mevsim açısından oluşan problemleri asgariye indirmek için daha sosyal etkinlikleri, kısa zamanlı gezileri, daha aktif tatilleri ve ülkemizde iş için gelip gezi yapanlara artı bir değer oluşturan seyahatleri önermektedir (Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005, s. 5 vd.).

İnsanlık için yeni bir olanak oluşturmak için ön plana çıkan kültür turizminin faydaları arasında sahip olunan kültürel mirasların korunması bulunurken bir de ülkeye önemli gelir sağlayıcı etkisi bulunmaktadır. Her yıl düzenlenen organizasyonlar ile binlerce turist in ülkemize gelmesini sağlamak ve gelen turistlere; sanat galerilerini, müzeleri, tarihsel alanları ziyaret ettirmenin yanı sıra geleneksel sporlar ile ilgili gösteriler sergileyip bu alanlarda yetkin olan bireylerimize istihdam imkânı sunulmuş olunacaktır. Bu sayede konaklama yerlerinin doluluk oranının artmasına, turizm hareketinin mevsimlere yayılmasını sağlamakta ve ülkenin uluslararası seviyede tanınırlığının artmasına neden olmaktadır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002, s. 15).

1.1. Kültür Turizminin Türkiye'deki Yeri

Türkiye coğrafyası, konumu itibari ile birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olduğundan, gün yüzüne çıkarılan kültürel zenginlikleri son derece önemlidir. Buna rağmen Türkiye'de ki kültür turizmi beklenen seviyede gelişememiştir (Tok, 2002, s. 12-14).

1.2. Kültürel Turizm İçerisinde Geleneksel Sporlar İle İlgili Düzenlenen Şölenlerin Yeri ve Önemi

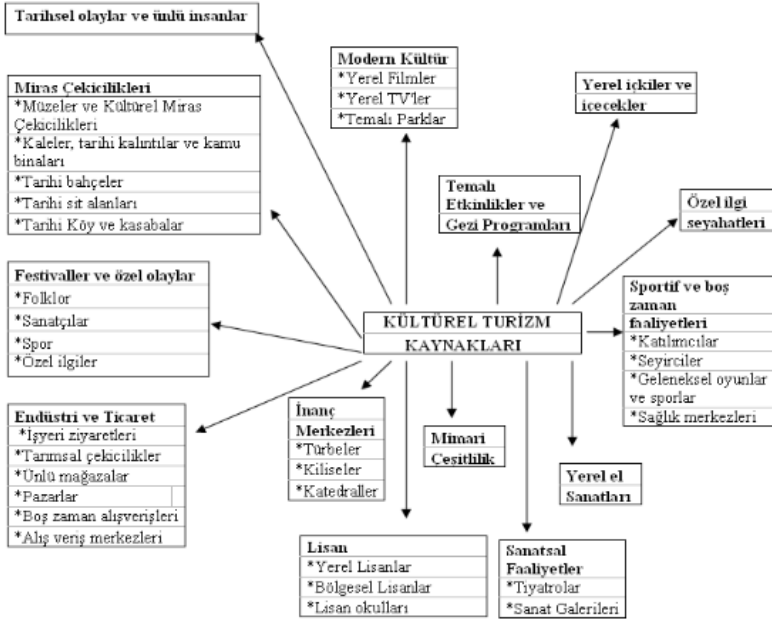
Şölenler, hem insanlar arasında olması gereken dostluğu pekiştirmekte, hem de karşılaşılan yeni kültürlerle ve hayatlara duyulan merakı ateşleyerek insanları daha fazla yer görmeye teşvik etmektedir. Şölen düzenleyen ülke, insanların hiç tanımadıkları insanları tanıma, görmedikleri ülkeleri görme bilmedikleri sporları seyretmesinin yanında onların gelenek ve göreneklerini öğrenmesi açısından oldukça önem taşımaktadır (Tuğsav, 2000, s.121-122).

Şölenler, günümüzde yerel idareler tarafından ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen ve geleneksel olarak her yıl yapılan etkinliklerdir.

Ülkemizde her yıl geleneksel olarak şölen düzenleyen illerden bazıları şunlardır; Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Ardahan, Sivas, İstanbul, Ankara ve Uşak.

Dünya Etnospor Konfederasyonu ve Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından desteklenerek düzenlenen etkinliklerden bazıları şunlardır; Erzurum Geleneksel Atlı Cirit Şöleni, Erzurum Güneş Vakfı Uluslararası Türk Dünyası Kültür ve Spor Şöleni, Erzurum Geleneksel Atlı Kızak ve Yöresel Kızak Yarışmaları, Erzincan 13 Şubat Kurtuluş Şenlikleri, Erzincan Atlı Cirit Turnuvaları, Bayburt Dede korkut Geleneksel Oyunlar Şöleni, Bayburt Belediyesi Atlı Cirit Turnuvaları, Kars İli Atlı Cirit Şöleni, Ardahan Uluslararası Çıldır Gölü Festivali, Sivas Atlı Cirit Müsabakaları, 4 Eylül Sivas Geleneksel Kurtuluş Etkinlikleri, Sivas Atlı Okçuluk Müsabakaları, İstanbul Etnospor Kültür Festivali, Kağıthane Atlı Cirit Müsabakaları, Sultangazi Geleneksel Atlı Sporlar Festivali, Uşak Belediyesi Atlı Cirit Müsabakaları, Uşak Geleneksel Spor Dalları Müsabakaları.

Kültür Turizmi içerisinde Geleneksel sporlar ile ilgili düzenlenen festivalerin yeri aşağıda gösterilmiştir.

(Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005)

1.3. Kültürel Turizmini Destekleyici Ürünler Kapsamında Geleneksel Sporlar

Türk kültürünün içerisinde bulunan geleneksel sporların ortaya çıkmasında savaşçı gücün etkisi daha çok görülmektedir. Türk kültürü çerçevesinde bulunan bu sporlar genellikle at aracılığı ile yapılan ve at olmadan yapılan sporlar diye ikiye ayrılmaktadır. Eskiden bu sporlar toy (şenlik) ve yuğ (yas) günlerinde düzenlenmekteydi. Türkiye’de geleneksel sporlar olarak yer alan “atlı sporları” sayacak olursak; Atlı Cirit Oyunu, Rahvan Yarışları, Atlı Okçuluk, Gökbörü ve Atlı Kızak olmak üzere 5 adet sporumuz bulunmaktadır. Bu sayı tüm Türk dünyasına bakıldığında artış göstermektedir. Atsız olarak yapılan geleneksel sporlar ise; Aba Güreşi, Kuşak Güreşi, Şalvar Güreşi, Geleneksel Kızak, Mangala, Aşık Oyunu ve Mas (Ağaç) Güreşi olmak üzere 7 adet sporumuz bulunmaktadır. Yine Türk Dünyasına genel olarak bakıldığında bu sayıda artış görülür (Türkmen ve Karcıoğlu, 2021, s. 21-44).

Devletlerarasında yapılan savaşların beden gücüne dayandığı zamanlarda yapılan sporlar savaşlara resmen bir hazırlık organizasyonunu oluşturmaktaydı. Günümüzde ise geleneksel spor organizasyonları, savaşlara hazırlık yapmaktan ziyade bulunduğu milletlerin kültürel anlamda birliktelik geliştiren, milletlerarasında oluşan buhranları hafifleten, hatta milletleri birbirine yaklaştıran bir karakter kazanmıştır (Karcıoğlu ve Arstanbekov, 2021, s. 81-101).

Çin kaynakları, Türklerin çocuklarına, küçük yaşlardan beri at binmeyi, güreş tutmayı, kılıç kullanmayı ve ok atmayı yani savaşçılığı öğrettiklerini belirtmektedir (Eberhard, 1941, 19). Ayrıca İslamiyet’ten önce yaşayan Türk ailelerinde çocukların ad yani isim alabilmeleri için bazı kahramanlık örnekleri göstermelerinin gerekli olduğu. Yetişkin olanların içerisinde kim iyi bir binici ve sporcu ise askere o alınır (Juan, 1985, s. 20-26). Çünkü Türkler için askerlik gurur duyulan bir durumdur (Eberhard, 1941, s. 22).

Kırgız Türklerine ait olan “Manas” destanında organize edilen yuğ (yas-matem) töreninde ayırım yapılmadan bütün Orta Asya milletlerinin davet edildiği ve geniş kapsamlı spor müsabakalarının yapıldığı söylenmektedir (İnan, 1985, s. 71-93).

Geçmişten günümüze kadar geleneksel olarak yapılan Türk sporları içerisindeki en önemli sporları at aracılığı ile gerçekleştirilen sporlar oluşturmaktadır (Kırşan, 1937, s. 5vd.). Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan at, evcil-

leştirilmesinden itibaren birçok alanda değer kazanarak bozkır savaşçılığının temeli olmuştur. Orta Asya coğrafyasında atlı kültüre verilen önem, Türkleri bozkırın hâkimi yapmıştır (Fişek, 1992, s. 23)

1.3.1.Güreş Sporü

Geleneksel sporlarımızdan birisi olan güreş sporu, Türk kültür tarihinde büyük öneme sahiptir (Özdamar, 1988, s. 230-233). Çin kaynaklarına bakıldığında güreş sporunun MÖ 200 yıllarında Türkistan’da bulunan Yen-Çi kentinde bu işaretlere rastlandığı görülmektedir. Bu kaynaklarda Türkistan’da bulunan Kuçak kentinde yeni yılın ilk günü deve, at ve boğa güreşlerinin düzenlendiği belirtilmektedir (Radloff, 1956, s. 118). Güreş, Türk boylarının tamamında yapılagelmiş bir spordur. Hatta Osmanlı Devleti sınırları içerisinde bulunan birçok vilayette, güreş sporuna ait tekkeler kurulmuştur. Güreş oyunları tüm zamanlarda büyük şehirlerden en küçük köylere kadar yayılarak yaşatılmıştır (Halıcı, 1980, s.1-3).

Günümüzde yaşatılan geleneksel Türk güreş oyunları; aba güreşi, karakucak güreşi, yağlı güreş ve şalvar güreşi olmak üzere dört şekilde yapılmaktadır (Kahraman, 1989, s. 17-21). Şalvar ve aba güreşleri Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu çerçevesinde yapılmaktadırlar. Geleneksel güreşlerimizden aba güreşi, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Hatay illerinde yoğun olarak görülmektedir. Hatta Türkmenistan, Kırım ve Özbekistan’da bu güreş türünün varlığı görülmektedir. Karakucak güreşi ise Batı Anadolu Bölgesi hariç Türkiye’nin her tarafında yapılmaktadır. Şalvar güreşine bakıldığında ise özellikle Kahramanmaraş’ta yapıldığı görülmektedir. Yurt dışında ise Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Moğolistan görülmektedir (Kepecioğlu, 1935, s. 41).

Yağlı güreş sporu ise ülkemizin Orta ve Doğu Anadolu Bölgeleri hariç, diğer bölgelerinde yoğun olarak görülmektedir. Geleneksel güreş oyunlarımızın davul ve zurna eşliğinde oynanması yine Türk kültürüne has bir gelenektir (Alpman, 1972, s. 1vd.). Osmanlı Devletinde, Manisa’da “Güreşçiler Tekkesi”, Edirne’de “Şeyh Celalettin Tekkesi”, İstanbul’da “Pehlivan Demir Tekkesi ve Pehlivan Şuca Tekkesi” 57 adet güreş tekkesinin bulunduğu bilinmektedir (Sümer, 1983, s. 37; Güngör, 1986, s. 66-68).

Geleneksel güreş oyunlarımızın şüphesiz ki ülkemizde ve dünyada önemli derece izleyici kitlesi bulunmaktadır. Bu yüzden düzenlenen güreş festivalleri çerçevesinde birçok yerli ve yabancı turist festivalin düzenlendiği yere seyahat

etmektedir. Bu da festivalin yapıldığı kente bir turizm geliri sağlıyor. Kente gelen turistlere kentin hem tarihi hem de kültürü tanıtılarak ülkenin turizm rotası içerisinde bu kentin de yer alması sağlanıyor.

Güreş oyunları ile ilgili düzenlenen en kapsamlı festival şüphesiz ki Edirne’de düzenlenen Kırkpınar Yağlı Güreş Festivalleridir. Anlatılan efsaneye göre 1346 yılında Orhan Gazi’nin Rumeli’yi ele geçirmek için tertiplelediği seferler sırasında, Orhan Gazi’nin büyük oğlu Süleyman Paşa 40 askeriyle beraber Bizanslıların himayesinde bulunan Domuzhisar’ın üzerine de bir sefer düzenlemiştir. Yapmış olduğu seferlerde başarılı olan Süleyman Paşa şimdi ki Yunanistan’ın toprakları içerisinde kalan Samona’da mola vermiştir. Emrinde bulunan 40 yiğit mola verdikleri yerde güreşe tutuşurlar. Güreşlerin saatler sürmesine rağmen, isimlerinin Ali ile Selim olduğu söylenen iki yiğidin yenişemedikleri görülür. Zaman sonra bir Hıdrellez gününde, Edirne yakınlarında bulunan Ahıköy ismindeki bir çayırdaki Ali ve Selim tekrardan güreşe tutuşurlar. Bütün bir gün güreş tutmalarına rağmen yine de birbirlerini yenemeyen iki yiğit pehlivan, gece olduktan sonra da mum ve fener ışığında güreşmeye devam ederler. Maalesef birbirini yenemeyen iki yiğidinde soluğu kesilerek bulunmuş oldukları yerde can verirler. Arkadaşları da bu iki pehlivanı aynı yerde bulunan bir incir ağacının altına defnetmişlerdir. Yıllar sonra buraya tekrar geldiklerinde ise yenişemeyen pehlivanların mezarlarının olduğu yörede gür bir şekilde akan pınar görürler. O günden sonra ise halk orada yatan iki yiğidin anısına o bölgeye, “Kırkpınar” adını verirler (Amman, 2005, s. 1 vd.; Atabeyoğlu, 2000, s. 10 vd.; Güven, 2000, s. 356).

I. Murat ise Edirne’nin fethinden sonra Kırkpınar’a güreşçiler tekkesi kurmuştur. Bu zamandan beri her yıl Kırkpınar’da güreş yapılması bir gelenek haline gelmiştir. Düzenlenen festival, yaklaşık 2500 pehlivan ve binlerce seyirci katılımı ile Edirne’nin turizminin canlanmasına büyük oranda katkı sağlıyor (Kahraman, 1995, s. 124-163; Güven, 2000, s. 356).

Ayrıca Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu bünyesinde her yıl çok sayıda Aba ve Şalvar güreş müsabakaları düzenlenmektedir. Bu konuda da en büyük payı Kahramanmaraş, Hatay ve Gaziantep gibi illerimiz üstlenmektedir. Çünkü buralarda düzenlenen güreş müsabakalarına çok sayıda yerli ve yabancı turist katılım sağlamaktadır. Böylece katılan turistler bu illerin tarihini, kültürünü, yemeklerini ve sosyal yaşantılarını öğrenerek önemli derecede alış-

veriş yapıyor ve konaklama yapıyor. Sonuç olarak güreş oyunları bölge turizmine katkı sağlamış oluyor.

1.3.2. Atlı Cirit Oyunu

Geleneksel Sporlarımızdan birisi olan atlı cirit oyunu, İslamiyet'in kabulünden önce ve sonra Türkler tarafından oynanan önemli sporlardan birisidir. Tarihinin bin yıllara kadar gitmesi atlı cirit oyunun bugün geleneksel bir ata sporu olduğunu göstermektedir. Zaten uzak ve yakın tarihi savaşlarla dolu olan Türklerin hayatında at çok önemli bir yere ve değere sahip olmuştur. Bu yüzden atlı cirit oyununun bir tür savaşa hazırlık özelliği de göstermesi Türkler için bu sporu daha özel kılmıştır. Atlı cirit oyunu, ayrıca bir eğlencenin ve ihtişam gösterisinde olmanın temel yapı taşlarından birisi olmuştur. Bütün bu özellikleri, oyunun neden tarih boyunca Türkler tarafından oynandığının anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Selçuklular başta olmak üzere Türk devletlerinin birçoğunda atlı cirit oyunu icra edilmiştir. Osmanlılar zamanına gelindiğinde ise padişahların da sıklıkla cirit oyun sahasında oldukları görülmektedir (Halıcı, 1980, s. 1-3; Gezder, 1998, s.1vd.; Çiftçi, 2011, s. 87-89; Dinceç, 2011, s. 78-89; Karcioğlu, 2017, s. 167-198; Karcioğlu, 2018, s. 150-184).

Günümüzde atlı cirit sporu, Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu çerçevesinde Türkiye'deki birçok ilde festival olarak oynanmaktadır. Öncelikle aynı ilde bulunan cirit takımları arasında "Atlı Cirit İl Müsabakaları" adı altında organizasyonlar yapılmaktadır. Bu müsabakalar tüm ilde duyurular yapılarak düzenlenmektedir. Sonrasında ise iller arasında müsabakalar yapılmaktadır. Bu da cirit takımında bulunan insanların ve cirit sporunu seven seyircilerin yaşadıkları ilden farklı bir ili gezip ve görmesine vesile olmaktadır. Ayrıca yılın belirli günlerinde Geleneksel Sporlar Şöleni adı altında bazı organizasyonlar yapılmaktadır. Bunlardan birisi Erzurum Güneş Vakfı tarafından Erzurum'da düzenlenen "Uluslararası Türk Şöleni"dir. Bu şölen kapsamında Erzurum'a yerli ve yabancı olmak üzere yaklaşık 100'ün üzerinde bilim adamı, 1000'in üzerinde sporcu gelmektedir. Böylece geleneksel sporlarımızı izlemeye gelen bilim insanlarının ve sporcuların Erzurum'un tarihini, kültürünü ve sosyal hayatını yakından tanıyarak il ve ülke turizminin canlanmasına katkı sağlamaktadır. Yine Erzurum Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Geleneksel Atlı Cirit Şöleni kapsamında Erzurum'a çevre illerden birçok sporcu ve seyirci gelmektedir. Bu organizasyon da yine turizmin canlılığı için bir katkı sağlamaktadır.

İstanbul'da her yıl Dünya Etnospor Konfederasyonu ve Geleneksel Spor Dalları Federasyonu bünyesinde düzenlenen Etnospor Kültür Festivali kapsamında Türkiye'de geleneksel spor dallarını icra eden sporcular, yurtdışında bu sporları yapan sporcular ve bu sporlara ilgi duyan yerli ve yabancı seyirciler katılmaktadır. Geniş kapsamlı yapılan bu organizasyon sayesinde ülkemize gelen yabancıların kültürümüzü ve sosyal hayatımızı tanıyarak ülkemizde konakladıkları süre boyunca birçok alışveriş yapmaktadırlar. Bu sayede de ülke turizmi canlanıp ve ülkemizde bir geleneksel spor turizmi oluşmasına sebep olmaktadır. Yine aynı şekilde İstanbul Sultangazi Belediyesi tarafından atlı cirit şöleni düzenlenmektedir. Ülke genelinde ise Erzurum, Erzincan, Bayburt, Sivas, Ankara, Nevşehir ve Mersin gibi illerde de çok sayıda atlı cirit müsabakaları düzenlenmektedir. Bu sayede geleneksel sporlar yaşayıp ve yaşatılmaya çalışılıyor ve geleneksel sporlar sayesinde ülkemize gelen turistlere bir turizm rotası oluşturulmuş olunuyor.

1.3.3. Atlı Okçuluk ve Geleneksel Okçuluk Sporları

Geleneksel sporlarımızda güreş ve atlı cirit kadar önemli görülen bir spor dalı da atlı okçuluktur. Bilindiği üzere Türk hakanlarından birisi olan Oğuz Han'ın evlatlarının isimleri “Boz Ok” ve “Üç Ok”tur. Bu isimleri evlatlarına veren Oğuz Han döneminde şüphesiz ki dönemin hakanının kendi oğullarına ismi verilecek kadar bilinen ve sevilen bir spor dalı da okçuluktur (Turan, 1976, s. 41vd.).

Osmanlı Devleti okçuluk sporunun yaşatılması için “Kemankeş Tekkeleri” kurmuştur (Tan, 1976: 19). Hatta bu tekkelerin devamlılığının olması için vakıflarla da desteklenmiştir. “Kemankeş Tekkeleri” Türk okçuluğunun, dünyadaki okçuluk seviyesinden çok üstün bir spor olduğu anlayışının hâkim olduğu dönemlerde kurulmuştur (Kırşan, 1937, 5vd.). Osmanlı Devleti dönemindeki “Ok meydanları” bugün bile hala kendini muhafaza etmektedir (Kahraman, 1989, s. 17-21).

Geleneksel sporlarımızdan atlı okçuluk ve geleneksel okçuluk sporu, turizm olarak değerlendirildiğinde incelenmesi ve araştırılması gerekli olan somut olmayan kültür miraslarımızdan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda atlı okçuluk sporunun turistik bir ürün türü olarak turizm alanına kazandırılması için daha çok geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin artırılması büyük önem arz etmektedir. Geleneksel atlı okçuluk ve geleneksel okçuluk

sporlarının bir turizm aktivitesine dönüştürülmesi ülke turizmi açısından son derece gerekli bir durumdur (Göksu, 2008a, s. 1vd.).

Geleneksel atlı okçuluk sporu günümüzde Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'na bağlı bir spor dalı olarak bilinmektedir. Geleneksel okçuluk sporu ise kendi başına Türkiye Geleneksel Okçuluk Federasyonu olarak faaliyet göstermektedir. Ayrıca okçuluk sporu, somut olmayan kültür miraslarımızdan birisidir (Göksu, 2008b, s. 10vd.).

Diğer geleneksel sporlarımız gibi geleneksel okçuluk ve atlı okçuluk sporlarımızda, turizm faaliyetleri çerçevesinde alternatif bir turizm çeşidi olarak değerlendirilmelidir. Özellikle kültür turizmi kapsamında geleneksel sporlarımızın geniş yer bulabilmesi için yapılan çalışmaların yürütülmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Geleneksel sporlarımız, Türkiye'de gerekli kültürel değeri bulduğu zaman alternatif özel ilgi karşılığında turizm türleri içerisinde yerini bulacaktır. Geleneksel sporlarımız spor turizminden ziyade kültürel miras unsurlarını üzerinde taşıdığı için yeni bir kültür turizmi ve turizm faaliyetleri çerçevesinde değerlendirmeye alınmalıdır.

Dünyada, geleneksel okçuluk yarışmaları, şöenler ve müsabakalar düzenlenerek geleneksel okçuluk ve atlı okçuluk sporu diğer toplumlara tanıtılmaktadır. Müsabakaların yapıldığı meydanlar tarihi itibari ile savaş sanatı ile ilgilenen meraklılar ve diğer turistler için oldukça ilgi çekici ve ziyaret edilme açısından potansiyeli oldukça yüksek turistik noktalara sahiptir.

Diğer geleneksel sporlarımız gibi atlı okçuluk ve geleneksel okçuluk sporlarımız, Türk toplumlarının benliklerini yansıtan ve taşıdığı kültürel değer ile tarihi yeniden canlandırma, kavramı ile bağlantılı olarak tarihimizi ve kültürümüzü farklı milletlere aktarma konusunda bir araç niteliği taşımaktadır. Çünkü Türk toplumlarının sembolü özelliğinde olan “at” ve “okçuluk” birleştirilerek “atlı okçuluk” kavramı da günümüze kadar yaşatılmıştır. Bu yüzden atlı okçuluk, Türk toplumlarında yerini korumaya devam etmekte ve ilgili festivallerde gösteri amaçlı tanıtılmaktadır (Göksu, 2010, s. 986-1110.).

Geleceğimizin teminatı olan gençlerimize bu sporlarımızı benimsetmek amacıyla televizyon kanallarında yayınlanan Tozkoparan İskender dizisi şüphesiz ki okçuluk sporunun gelişmesi için atılan en önemli adımlardan birisidir. Bu da medyanın geleneksel sporlarımızın tanınırlığı üzerinde ki etkisini gösteren durumlardan birisidir.

1.3.4. Atlı Kızak Yarışmaları

Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'na bağlı sporlarımızdan biriside atlı kızak sporudur. Atlı kızak müsabakaları kış aylarında kar ya da buz üzerinde yapılan sporlarımızdan birisidir. Bu sporumuz genellikle Erzurum, Kars, Ardahan, Kastamonu ve Bursa gibi illerimizde yapılmaktadır.

Atlı Kızak anlamında en dikkat çeken festival Çıldır Gölü üzerinde yapılan festivaldir. Kış aylarında kar yağması ve havaların sıcaklıklarının sıfırın altında -10 dereceye kadar düşmesinden dolayı Çıldır Gölü buz tutmaya başlar. Kars ilinin Arpaçay ilçesine bağlı Taşbaşı köyüne doğru olan tarafı her yıl daha erken zamanlarda buz tutunca burada atlı kızak sezonu başlar. Üzeri yaklaşık olarak 15 santim buz tutan Çıldır Gölü'nün simgesi daima atlı kızak olmuştur. Çünkü her yıl yerli ve yabancı turistler buraya gelerek buz üzerinde atlı kızak keyfini yaşıyorlar. Bu da bölge turizminin kış aylarında da canlı kalmasını sağlıyor. Tabi ki bu konu ile ilgili daha geniş çaplı organizasyonlar yapıldığı takdirde kültür turizmi açısından burası turizm rotalarından birisi haline gelecektir. Aynı durum Kastamonu Ahir Dağı'nda ve Bursa Uludağ'da yapılan atlı kızak müsabakaları içinde geçerlidir. Çünkü buralarda düzenlenen kültürel faaliyetlerin tamamı ülke turizminin bir basamağı olacaktır.

1.3.5. Mas (Ağaç) Güreşi

Mas Güreşi, ismini Yakutça bir kelime olan “mas” kelimesinden almıştır. Bu kelimenin Türkçe karşılığı ise “ağaç dalı” anlamına gelmektedir. Vücutta bulunan tüm kasları harekete geçiren bu spor, müsabıkların birbirlerine birebir temas etmediği ender sporlardandır. Mas Güreşinin anavatanı Yakutistan'da, yaklaşık 3000 yıldır var olan bir spordur. Mas Güreşi de diğer geleneksel sporlar gibi günlük hayat içerisinde insanların zinde kalabilmeleri amacıyla yaptıkları antrenmanlar sayesinde oluşan bir spordur. Mas Güreşi, sporcuların kas güçlerini dengeli kullanarak, kazanma isteği ve inancı sayesinde rakip sporcuyu mağlup etmesine dayanan bilişsel, fiziksel ve duygusal yetenekleri içermektedir (<https://worldethnosport.org/etnosporlar/mas-guresi>).

Sporun içeriğine baktığımızda sporcuların sabit, düz ve kaymaz bir platform üzerine çıkarak birbirlerine bakarak oturdukları görülür. İki sporcunun arasında 2 m uzunluğunda ve 30 cm yüksekliğinde karaçamdan yapılmış bir tahta parçası vardır. Sporcular bacaklarını bu tahtaya yerleştirirler. Ellerinde ise 50 cm uzunluğunda ve 3 mm çapında bir sopa bulunmaktadır. Hakemin kura atışı

ile sopayı kimin ne şekilde tutacağı belirlenir. Kurayı kazanan sporcu sopayı iç taraftan ya da dış taraftan tutma hakkına sahiptir. Sporcular, hakemin komutuyla sopayı avuçları ile iyice kavrarlar. Yarışma başlamadan önce sopayı sabit bölmeye paralel olacak şekle getirirler. Sporcuların elleri birbirine değmeyecek şekilde sopayı birisi iç taraftan diğeri dış taraftan tutarlar. İlk oyunda sopayı dış taraftan tutan sporcu ikinci oyunda sopayı iç taraftan tutmak zorundadır.

Sporcular hakemin “başla” komutunu vermesiyle beraber tuttukları sopayı kendi taraflarına doğru çekmeye başlarlar. Hakem komutundan önce sopayı çekmek yasaktır. Mücadele sırasında sıkma, itme gibi hareketler yapılmaz ve rakibin eline temas edilemez, sopanın tek ucundan tutarak çekilemez. Sopayı kendi tarafına doğru çekmeye başlayan sporcu, rakibin elinden sopayı alana kadar çeker. Sopayı rakibin elinden alan ya da rakibin kendi tarafına çekmeyi başaran sporcu müsabakayı kazanır. Ayrıca rakibinin ayakları tahtadan ayrıldığında, rakibi 2 kez uyarı aldığı anda oyun kazanılmış sayılır. Bu şekilde elde edilen 2 galibiyet kazanan sporcu oyunu da kazanmış olur.

Ülkemizde son yıllara kadar bilinirliği olmayan bu spor Dünya Etnospor Konfederasyonu bünyesinde yapılan proje ve organizasyonlarla, ülkemizde bilinirliği artan sporlar arasında yer almaya başladı. Kapalı veya açık ortam fark etmeden yapılabilen bu geleneksel sporumuz şuan da eğitim kurumlarında çok ilgi gören bir sporumuzdur. Önceki yıllarda Kazakistan, Kırgızistan ve Yakutistan gibi ülkelerde yapılan Mas Güreşi Dünya Şampiyonası 2021 yılında Dünya Etnospor Konfederasyonu sayesinde ülkemizde yapıldı. Bu sayede ülkemizde birçok ülkeden binlerce sporcu geldi. Gelen bu sporcular ülkemizi tanıyarak ülkemizde var olan diğer kültürel öğelerimiz ile de tanışma fırsatı buldu. Görülüyor ki bu tür organizasyonların artması sayesinde ülkemiz turizminde de canlanma olacaktır.

SONUÇ

Geleneksel sporlarımızın çeşitliliği açısından bakıldığında başta Doğu Anadolu Bölgesini görmekteyiz. Ayrıca İç Anadolu Bölgesi'nin bir kısmı ve Ege Bölgesinin iç kesimlerinde de yaygın olarak görülen bazı sporlarımız yurdumuzda yaşatılması gereken kültürel değerlerimizdir. Geçmişten gelen bir gelenek olarak sürdürülen bu oyunlar, günümüzde de halkın çoğunun dikkatini çekmekte ve ilgisini çeken insanların eğlencesi haline gelmiştir. Gün geçtikçe yaşatılan geleneksel sporlar, farklı yörelerin kültürünü birleştirebilen olayla-

rından bir tanesi olmuştur. Ayrıca, ülkemizde mevcut olan diğer spor branşları kıyaslandığında geleneksel sporların kişisel çıkarlar amacıyla yapılmadığı görülmektedir. Çünkü bu oyunlarda hile ve kumar kesinlikle yoktur. Genellikle bir dernek ya da vakıf aracılığıyla topluma hizmet ve çeşitli şöenlerde görev almak amacıyla düzenlenmektedir. Günümüzde İspanya denildiği zaman her insanın aklına ilk gelen şey turizm ve boğa güreşleridir. Çünkü boğa güreşleri İspanya'nın simgelerinden birisi haline gelmiştir. Hâlbuki atlı cirit, atlı okçuluk, güreş vb. gibi geleneksel oyunlarımız kadar özellikli ve eğlenceli değildir. Çünkü İspanya'da var olan boğa güreşlerinde sevincin yanı sıra acı da kaçınılmazdır. Ayrıca geleneksel sporlarımız kadar folklorik açıdan herhangi bir zenginliği yoktur. Geleneksel sporlarımız tüm bu özellikleri barındırmasına rağmen ülkemizde dahi ne yazık ki gerektiği kadar tanıtılıp duyurulamamıştır.

Geleneksel sporlarımız kültürel olduğu kadar turizm yönüyle de ele alınması gerekmektedir. Büyük kitlelerin ilgisini çekebilecek özelliklere sahip olan geleneksel sporlarımız son zamanlarda ülkemizde ön plana çıkmaya başlasa da yine de istenilen seviye de değildir. Bu yüzden devletimizin ilgili makamları aşağıda belirtilmiş olan konuları değerlendirmeye almalıdır.

- Ülkemiz tanıtılırken, ülkemizin sadece deniz ve güneş ülkesi olmadığı, aynı zamanda zengin bir kültür mirasına da sahip olduğu vurgulanmalıdır. Çünkü ülkelerin popüleritelerinin artmasında medya önemli bir rol oynamaktadır. Bu yüzden geleneksel sporlarımızın tanınırlığının artmasında da medyadan çok fazla yararlanılması gerekmektedir.

- Yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve akademik birimlerin bu konuda daha etkin bir şekilde çalışması ve kendi bölgelerindeki kültürel mirasların (tarihsel ve güncel) envanterlerini çıkarmaları ve tanıtımlarını yapmaları gerekmektedir.

- Kültür turizmi hareketi içerisinde yer alan geleneksel spor festivalleri gibi etkinliklerin yerel karakterden çıkarılıp uluslararası karaktere taşınabilmesi amacıyla daha çok etkinlik düzenlenmelidir. Düzenlenen bu etkinliklerin takvimi ve programları en az bir yıl önceden belirlenerek uluslararası seviyede duyurulması sağlanmalıdır.

- Geleneksel spor oyunları, günümüzde küçük kasabaların kendi imkânlarıyla düzenlenmektedir. Bu nedenle de organizasyonların genelinde kısır olan düzenlemeler görülmektedir. Devletimizin ilgili kuruluşları bu organizasyon-

lara maddi destek sağlamalı ki daha geniş çapta organizasyonlar düzenlenebilsin. Bu sayede geleneksel sporların daha da canlanacağı bilinmektedir. Ayrıca bu sporların ülkemizdeki durgun kış turizminin de kurtarıcısı olabileceği unutulmamalıdır.

- Ayrıca İspanya’da meşhur olan boğa güreşleri için yapılan arenalar gibi, geleneksel sporlarımız için de özel ve gösterişli alanlar yapılmalıdır.

Sonuç olarak geleneksel sporlarımız, devletimizin turizm politikası ve turizm yatırımları çerçevesinde layık olduğu yeri aldığı takdirde, ülkemiz için çok önemli yararlar sağlayacağı bilinmektedir. Ülkemizin turizm sektörüne sağlayacağı canlılığın yanında bölgesel kalkınmaya ve istihdam sorununa da ciddi katkılar sağlayacaktır.

Etik Beyan

“Kültür Turizminde Geleneksel Sporların Yeri ve Önemi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırma etik kurul kararı zorunluluğu taşımamaktadır. Makale, Etik Kuralları Yayın Etiği Komitesinin (Committe on Publication Ethics- COPE) yazar, hakem ve editörler için belirtilen kurallardan yararlanılarak oluşturulmuş olan Anasay dergisi etik kuralları çerçevesinde yazılmıştır.

KAYNAKÇA

Alpman, C. (1972). *Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*. İstanbul.

Amman, M.T., (2005). Küreselleşmenin Kültürel Boyutları ve Kırkpınar, *I. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu*, Edirne, 213-217.

Atabeyoğlu, C. (2000). *Geleneksel Türk Güreşi ve Kırkpınar*. İstanbul: TMOK Yayınları: 5.

Çiftçi, S. (2011). Uşak'ta Atlı Cirit Sportu ve Cirit Kültürü. *Millî Folklor* 23(89), 87-99.

Dinçer, İ. F. ve Ertuğral, S., (2000). Kültürel Mirasın Korunması ve İstanbul İlindeki Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Kullanımı Üzerine Bir Deneme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi II*. Ankara, 69-78.

Dingeç, E., (2011). Osmanlı Sarayı'nda Cirit Alayları: Lahanacılar ve Bamyacılar. *Millî Folklor* 23(89), 78-89.

Eberhard, W., (1941). Çin Kaynaklarına göre Türklerde ve Komşularında Spor, *Ülkü Dergisi*, Ankara, 17-22,

Fişek, K., (1992). *Spor Yönetimi*, Ankara: SBF Yay.

Gezder, N. (1998). *Geleneksel sporlarımızdan atasporu – Cirit*. Erzurum: Eser Ofset.

Göksu, E. (2008a). *Okla Yükselen Millet*, Konya: Kömen Yayınları.

Göksu, E. (2008b). *Türk Kültüründe Silah*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

Göksu, E. (2010). Ok ve Yayın Türk Devlet Geleneği ve Hakimiyet Anlaşışındaki Yeri. *Turkish Studies* 5/2, 986-1011

Güngör, E. (1986). *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*. Ankara: Ötüken Neşriyat

Güven, Ö. (2000). Osmanlı Spor Geleneğinde Spor Ahlakı ve Sporda Kural İhlallerine Karşı Alınan Yasal Önlemler. *Türk Yurdu Dergisi* Sayı: 1, 148-149.

Halıcı, F., (1980). Atlı Cirit Oyunları, *Millî Kültür Dergisi*, Ankara, 1-3

İnan, A., (1985). *Manas Destanı*, BKMK yayını, İstanbul.

Juan, G., (1985). Fueste Come Un Türce. *El Pais Semanel*, Madrid.

Karcioğlu, U., (2017). Türk Kültüründe Atın Önemi ve Ata Sporlarımızdan Atlı Cirit Oyunu, *Anasay 2*, Erzurum, 167-198.

Karcioğlu, U., (2018). Türk Cirit Atının Anatomisi, Beslenmesi ve Bakımı İle Beraber Türkiye’de Cirit Atı ve Ciritçi Yetiştirme Teknikleri. *Kafdağı*, Cilt:3, Sayı:2, Erzurum, 150-184.

Karcioğlu, U. ve Arstanbekov, S., (2021). *Geleneksel Kültür Unsurları Bağlamında: Oyun ve Spor Kavramları*, (Ed: H. Çağlayan-O. Epe). *Spor ve Bilim 7*, (ss. 87-101), Ankara: Gece Kitaplığı,

Kahraman, A., (1989). *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Ankara.

Kepecioğlu, K., (1935). Türklerde Spor. *Uludağ Dergisi*, Sayı:2, Bursa,41-43.

Kırşan, N., (1937). Okçuluk. *TSK Dergisi*.Ankara, 6-7.

Kızılırmak, İ. ve Kurtuldu, H., (2005). Kültürel Turizmin Önemi ve Tüketici Tercihlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, Ankara, 100-120.

Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ., (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 2, Ankara.183-195

Radloff, W., (1956). *Sibirya’dan*, Çev. Ahmet Temir, Ankara.

Sümer, F., (1983). *Türklerde Atçılık ve Binicilik*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Tan, H., (1976). Türklerde At Oyunları, *Geleneksel Türk Sporları Semineri Notları. Konya Turizm Derneği Notları*. Ankara.

Tok, C., (2002). *Kültür Turizmi, T.C. Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri*. Ankara.

Tuğsav, S., (2000). Uluslararası Festivallerin Türk Turizmine Katkısı, Niçin Festival, *Türk Folklorunun Turizm Açısından Değerlendirilmesi Sempozyumu Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları*, 121-122,

Turan, O., (1976). *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkûresi Tarihi C: 1*. İstanbul

Türkmen, M. ve Karcıoğlu, U., (2021). *From The Cultural Perspective: Game and Sports (G&S)*, (Ed: M. Türkmen-M.A. Ziyagil-A. Kaya) Impacts Of Traditional Sports And Games On Global Peace And Development During And After Covid-19, 29-44. Ankara: Gece Kitaplığı,

Özdamar, M., (1988). Namazgahlar. *Vakıflar Dergisi* No:2. Ankara, 230-233.

<https://worldethnosport.org/etnosporlar/mas-guresi> Erişim Tarihi: 02.05.2022

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Geleneksel sporlarımız ile ilgili genel bir fotoğraf

Fotoğraf 2: Geleneksel Sporlarımızın Kış Turizmi İçin Önemi
(Palandöken Kayak Merkezi)

Fotoğraf 3: Sporlarımız İçin Basının Önemi

Fotoğraf 4: Atlı Cirit

Fotoğraf 5: Atlı Cirit

Fotoğraf 6: Atlı Cirit

Fotoğraf 7: Atlı Okçuluk **Fotoğraf 8: Atlı Okçuluk**

Fotoğraf 9: Atlı Kızak

Fotoğraf 10: Çıldır Gölü Atlı Kızak Gösterisi

Fotoğraf 11: Aba Güreşi

Fotoğraf 12: Dünya Etnospor Konfederasyonu Başkanı Necmettin Bilal ERDOĞAN'ın Türkiye'de Düzenlenen Mas Güreşi Dünya Kupası İçin Yaptığı Basın Toplantısı

Fotoğraf 13: Mas Güreşi Dünya Kupası (Ankara)